

Är den sekulära västkulturen en historisk parentes?

av Björn Linsten

I kraft av militär styrka, vetenskaplig kreativitet och entreprenöranda har västvärlden tagit ett fast grepp om vår världs ekonomiska, politiska och intellektuella värden. Parallellt har en uppgörelse med det religiösa arvet skett och kristendomen har helt och hållet tvingats underkasta sig den sekulära världsbilden. Istället har en rad imponerande ideologier och teorier utarbetats. Människan har klivit fram och gjort sig till alltings mått och utgångspunkt. En aldrig tidigare skådad individualism har utvecklats och vi har fått ett samhälle som bygger på att individen definierar vad som är bäst för henne. Den sekulära västkulturens ena ben utgörs av individualismen. De yttersta frågorna kvarstår olösta men den genomsnittlige västerlänningen lämnar dem därhän och har gott hopp om att vetenskapen med tiden kommer att lösa dem också. Och gör den inte det, so what? Vi lever här och nu och är skyldiga att göra något av våra liv. Vi är skyldiga att utvecklas och förverkliga oss själva. Människan är fri och har alla möjligheter. Hon skapar ständigt sina egna sanningar och är oberoende av auktoriteter. Den sekulära västkulturens andra ben utgörs av relativismen.

Finns det ingen baksida då? Problem kommer alltid att finnas, säger västerlänningen, men inga som inte kan lösas om vi fortsätter på den inslagna vägen. Men baksidor då? Strukturella fel i bygget? Nej, säger den självsäkre västerlänningen. Vår kultur och vårt demokratiska system är det enda som duger, ja det enda som på sikt har något egentligt värde.

Låt oss då se på vad vi har. Den sekulära västkulturen har visserligen inte uppkommit ur tomma intet utan är ett resultat av en lång utveckling, men det är först under de senaste trettio till fyrtio åren som den har slagit ut i full blom. Blomningen är likväl begränsad till Europa med betoning på dess norra och västra delar samt Nordamerika, och i världens övriga delar kan vi inte tala om en blomstrande sekulär kultur. Onekligen gör den och har gjort starka intryck på många håll men skepsisen och misstänksamheten som också har djupa historiska rötter är stor. Den sekulära västkulturen uppfattas som normlös, dekadent och aggressiv. En inre kritik skulle hävda att västerlänningen är fullt upptagen med att skapa plats åt sig själv, plågad över en stress att ge livet innehåll och att existera, dvs. synas på något sätt. Många skulle peka ut individualismen, relativismen och den ensidiga världsligheten parad med frånvaron av andliga aspekter i det offentliga livet och i det bärande tankegodset som främsta orsaker till dessa förhållanden. Paradoxalt nog är det just detta som den sekulära västkulturen uppfattar som sin främsta tillgång och som man menar

motiverar den ledande positionen i världen. Mer oomtvistade och konstaterade baksidor av den sekulära kulturen är en utbredning av människors upplevelse av ensamhet i negativ mening samt en stor mental ohälsa, manifesterad i ett utbrett bruk av mediciner och en ökad efterfrågan på olika typer av terapier och mirakelkurer. Kanske har nu tiden kommit för västerlänningen att besinna sig en liten stund och börja fundera. Tänk om det är så att västvärldens ensidiga materialism och njutningskultur gör våld på människan. Tänk om det är så att den världsvane och självsäkre västerlänningen i själva verket har förlorat sig i sitt ego och famlar runt i en liten, liten, liten värld långt, långt bort från de stora andliga sanningarna. Tänk om det är så som Koranen säger:

Människans högmod går verkligen över alla gränser då hon tror sig vara fri från allt beroende. (Koranen 96:6-7)

Tänk om det är så att Gud existerar och att det är meningen att vi ska leva ett religiöst liv i rätt balans mellan en världslig och en andlig aspekt av verkligheten.

De som tror och lever ett rättskaffens liv och förrättar bönen och hjälper de behövande skall helt visst få sin lön av sin Herre och de skall inte känna fruktan och ingen sorg skall tynga dem. (Koranen, 2:277)

Tänk om det är så att det existerar en absolut etik och att människan en dag kommer att ställas till svars för sin tro och sina handlingar. Tänk om det är så att vi lever i en övergångsperiod i vilken vår religiositet och gudstro kommer att revitaliseras och återta sin plats i våra liv. Tänk om det är så att den sekulära västkulturen är en historisk parentes.